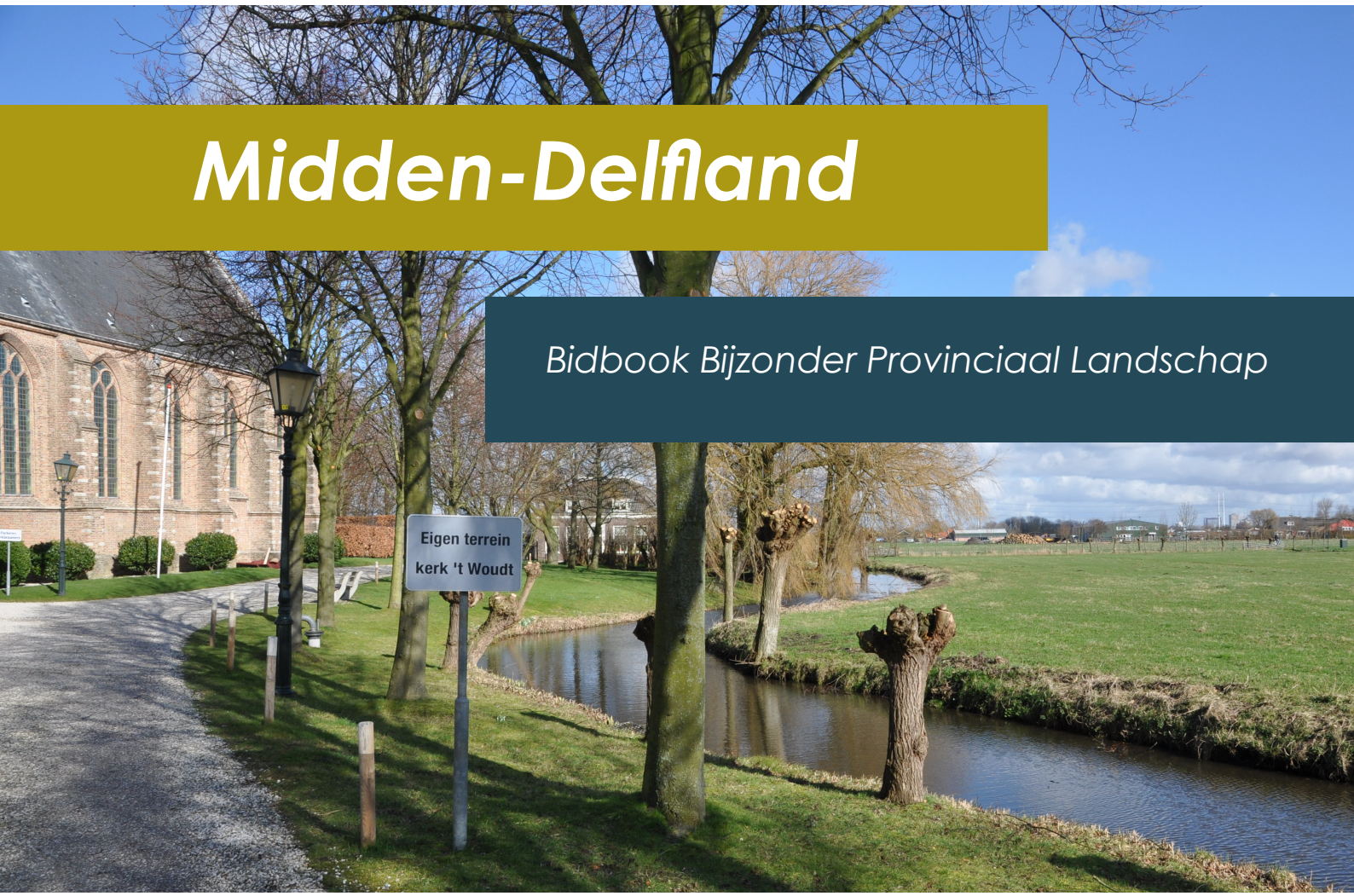
Midden-Delfland

Bidbook Bijzonder Provinciaal Landschap

provinciaal adviseur
ruimtelijke kwaliteit
in zuid-holland

Midden-Delfland, Bidbook Bijzonder Provinciaal Landschap

HV-PAZH-04

7 november 2017

Aanleiding

De dit jaar in werking getreden Wet natuurbescherming geeft de mogelijkheid voor de provincies tot het aanwijzen van een Bijzonder Provinciaal Landschap. Deze gebieden verdienen volgens de wet een bijzondere status vanwege hun natuurwaarden of landschappelijke waarden, met inachtneming van hun cultuurhistorische kenmerken. De provincie Zuid-Holland heeft besloten om deze mogelijkheid in de beleidsregels over te nemen.

De gemeente Midden-Delfland is nu met een aanvraag gekomen. De aanvraag zal worden beoordeeld in Gedeputeerde Staten. De betrokken gedeputeerde, de heer Weber, heeft als onderdeel van de procedure van de beoordeling advies gevraagd aan de Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit.

Naar 'behoud door ontwikkeling'

De gemeente Midden Delfland heeft eerder dit voorjaar een aanvraag voor de status van Bijzonder Provinciaal Landschap ingediend bij de provincie Zuid-Holland. Deze aanvraag, begin februari, werd ondersteund door een gebiedsbeschrijving.

De mogelijkheid tot aanwijzing van een Bijzonder Provinciaal Landschap is een nieuwe stap in een lange traditie binnen ons land van planologische bescherming van het landschap. Tegelijk is het een nieuw instrument en is de inhoud en vormgeving ervan aan de provincies gelaten. De eerste aanvraag heeft geleid tot een gesprek over de criteria voor de status van het Bijzonder Provinciaal Landschap binnen de provincie Zuid-Holland.

In het kader van de aanvraag in het voorjaar heb ik als PARK advies uitgebracht. In dat advies heb ik aangegeven dat ik de aanvraag van Midden-Delfland vanuit de optiek van de waarde van dit landschap ondersteun. Ik heb het getypeerd als exemplarisch voor het 'stadslandschap' binnen de provincie. Het gebied ligt te midden van de steden en heeft grote waarde als landschap binnen deze Metropool. Naast de stad biedt het ruimte, openheid en rust. Tegelijk is de geschiedenis van inpoldering, verkaveling, bewoningslinten, molens, trekvaarten etc. in Midden-Delfland nog heel herkenbaar.

In mijn advies heb ik naast de landschappelijke waarde gereflecteerd op de criteria voor de erkenning. In de toelichting op de beleidsregels voor het Bijzonder Provinciaal Landschap is opgenomen dat met de aanwijzing geen extra beschermingsniveau samenhangt en ook dat actief invulling moet worden gegeven aan beschermen, ontwikkelen en versterken van de ruimtelijke kwaliteit van het desbetreffende landschap. Ik heb aangegeven dat ik vanuit het besef dat de enige constante bij ons Nederlandse landschap verandering is bijzonder hecht aan de invulling van de brede betrokkenheid die de beleidsregels vragen.

Ik pleit ervoor, net als de beleidsregels, om het accent minder te leggen op bescherming en een keuze maken voor 'behoud door ontwikkeling' zoals het credo van het programma Belvedère zo mooi weergaf. In dat licht beoordeelde ik de gebiedsbeschrijving die Midden-Delfland inleverde als zeer mager. De daarin voorgestelde omgangsvormen geven naar mijn idee onvoldoende invulling aan de opgave. Een goed perspectief voor Midden-Delfland vraagt een veel actievere houding en inzet. Ik heb gepleit voor een 'bidbook' wat vorm geeft aan de ontwikkelopdracht. Een bidbook waarin naast de landschapsbeschrijving ook de ontwikkelingen, de koers, een agenda en de organisatie aan orde komen. De status is immers niet vrijblijvend.

Beoordelingscriteria

Mijn advies was mede de aanleiding voor een aanscherping van de criteria voor een Bijzonder Provinciaal Landschap. Kort samengevat luiden de criteria nu:

- Het is een initiatief uit het gebied en tenminste van alle gemeenten,
- met een geografisch heldere afbakening,
- ondersteund door een goede beschrijving van de bijzondere kwaliteit(en),
- en een heldere duiding van de context.
- De aanvraag kent een breed gedragen eigenaarschap,
- is voorzien van een heldere visie en ontwikkelperspectief,
- toont de energie voor actie en investeringen,
- en legt de sturing en borging daarvan vast.

Bidbook

Nu ligt het bidbook voor Midden-Delfland er. Samen met de gebiedsbeschrijving ondersteunt dit boek de aanvraag. Ik heb het bidbook met grote belangstelling doorgenomen en naast de criteria gelegd.

Helder
Het is duidelijk dat het *initiatief* door alle gemeenten in het gebied gedekt wordt en dat er ook een breed gevoel van *eigenaarschap* is. Maar liefst twintig partijen uit en rond het gebied steunen de aanvraag. Daarbij is het gebied op de opgenomen kaart helder *afgebakend*. Het doortrekken van de begrenzing van Midden Delfland in de aanvraag over de A13 is daarbij een belangrijke en goede keus. Ik zou de kaart op termijn wel aan willen passen op de realisatie van de A13-16 en zeker het resterende deel van de polder Schieveen opnemen. De naam 'Park de Delflanden', als optie aangegeven in het bidbook, is treffend en herkenbaar.

De *bijzondere kwaliteiten* van het gebied worden goed beschreven in de eerder ingediende gebiedsbeschrijving. De kernkwaliteiten zijn ook opgenomen in het bidbook. Daarbij bevat het bidbook een *heldere visie* op het gebied. Ik ben blij dat in deze visie naast behoud en bescherming vooral ook een stevig deel aan de ontwikkeling van het gebied wordt besteed. Het zal een van de eerste opgaven voor de partijen rond het Bijzonder Provinciaal Landschap zijn om deze visie inhoudelijk en geografisch uit te werken. Een snelle en verdere uitwerking acht ik van groot belang voor succes.

Wat scherper moet
De *context* van Midden-Delfland moet scherper in beeld komen dan in het bidbook wordt omschreven. Dit zeg ik vanuit het perspectief dat de waarde van Midden-Delfland als 'stadslandschap' juist ook ligt zijn belang voor de omliggende steden. Een belangrijk onderwerp wat daaruit voortkomt is de fysieke en programmatische aansluiting op de stedelijke context. Alhoewel daarover wel noties in het bidbook zijn opgenomen mist er een goede analyse met kansen en knelpunten. De gebiedsbeschrijving is nu nog met name van (binnen)uit het gebied gemaakt. Ik zou willen pleiten om naast de begrenzing ook een studiegebied te hanteren zodat de context beter in beeld komt. Een steun daarbij biedt de onlangs verrichtte provinciale verkenning naar een groenblauw netwerk waaraan meerdere ook bij Midden-Delfland betrokken partijen hebben deelgenomen.

Wat in dit kader meer scherpte verdient zijn de *acties en investeringen*. De 440 miljoen aan investeringen wordt nogal vertekend door het volkomen onnodig opnemen van de Hoekse Lijn met 312 miljoen. Deze lijn heeft in mijn ogen weinig tot niets met Midden-Delfland te maken en valt dus ook niet zomaar toe te rekenen aan het Bijzonder Provinciaal Landschap. Er zitten meer merkwaardige investeringen tussen, zoals het recreaduct A13|16 wat buiten de begrenzing valt. De stofkam lijkt dan ook nog eens door deze lijst te moeten. Dat zeker in het licht van de voorgestelde aansturing.

Ontoereikend
Dat brengt mij op het laatste criterium te weten de *sturing en borging*. Hier staat in het bidbook beschreven dat de ontwikkeling van het gebied wordt vormgegeven wordt door de Gebiedstafel Central Park. In deze gebiedstafel werken gemeenten, terreinbeheerders en maatschappelijke organisaties momenteel al samen aan de ontwikkeling van het landschappelijk groen. Deze gebiedstafel is onderdeel van de landschapstafel Hof van Delfland. De landschapstafel heeft een Landschapsfonds Hof van Delfland waarin de geldstromen zijn gebundeld voor de versterking van het landschap.

Leg je het investeringsoverzicht hiernaast dan wordt direct duidelijk dat de gebiedstafel bij een groot deel van de investeringen geen invloed laat staan zeggenschap heeft. De gebiedstafel kent naar mijn mening dan ook onvoldoende mandaat om de doelstelling van het Bijzonder Provinciaal Landschap op een krachtdadige wijze aan te sturen.

Andersom bezien is het Landschapsfonds waaruit de gebiedstafel put momenteel gevuld met provinciale subsidie. Beperken we het daartoe dan doemt de vraag op: wat is het Bijzonder Provinciaal Landschap meer dan de bestaande landschapstafel? Het was toch onder andere precies de bedoeling van de instelling van het Bijzonder Provinciaal Landschap dat er een 'breed eigenaarschap' kwam en dat 'actief invulling moet worden gegeven aan beschermen, ontwikkelen en versterken van de ruimtelijke kwaliteit van het desbetreffende landschap'. Dat betekent in mijn ogen ook dat de bron buiten de provinciale subsidie verbreed moet worden. Het is nu het moment om daar plannen voor de smeden en voor de betrokken partijen om daar kleur in te bekennen. In ieder geval meer dan in het huidige bidbook.

Ik mis bovendien in de beschrijving van de aansturing een besef dat er naast de sturing voor het succes ook een vorm van organisatie nodig is. Gezien de ambitie en de omvang daarvan is er ook gewoon werkcapaciteit nodig. En naast de organisatie ontbreekt een voorstel voor de borging. Die is nergens vastgelegd of beschreven. De laatste jaren is op verschillende plekken geëxperimenteerd met een onafhankelijke kwaliteitsaansturing. De aanstelling van een 'polderarchitect' door de gemeente Midden-Delfland is in dit licht een interessante stap. Een beschrijving van zijn rol ontbreekt echter in het bidbook.

Advies

- **Bepaal voor het Bijzonder Provinciaal Landschap een heldere aansturing met een toereikend mandaat;**
- **Ondersteun het Bijzonder Provinciaal Landschap met een krachtdadige vorm van organisatie en een goede kwaliteitsborging;**
- **Scherp de huidige opsomming van acties en investeringen aan tot een toegespitste lijst;**
- **Breng ook de knelpunten, kansen en opgaven voor het gebied vanuit de context in beeld.**

Harm Veenenbos, Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit Zuid-Holland

Harm Veenenbos

Zuid-Hollandplein 1
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
t: (070) 441 68 06
e: h.veenenbos@pzh.nl
website: www.pazh.nl